

hominū q̄ ad gaudiū trāsīt angeloz qm̄ in hac peregrina-
 tione solo corpe p̄stitutus cogitatioe ⁊ audivitate in illa pa-
 tria eterna conuersatus est cogitatione circū dabat syon
 audivitate complexus est eam. **Prouerborum. iiii.** Glo. si
 caberis ab ea cū eam fueris amplexatus: s̄ mō de multo p̄
 dici illud **Treno. iiii.** Qui nutriebant in croceis amplexa-
 ti sunt stercoza (⁊ sic exites in turrīb⁹ eius narrate) alijs
 id ē tūc p̄dicare: ille. n. q̄ ē in p̄templatioe celestiu q̄si in for-
 ti turre ē: de qua si nō erit hostis ad eū attingere non va-
 lebit: vñ dicit **Breg. sup. Job. ij.** In altū mentem f̄erat ⁊
 ideo hostis ad eū irrūpere nō valebat: s̄lt̄ q̄ est in amplexu
 xpi ⁊ celestiu p̄ amore ad huc fortiorē turre inhabitat: in q̄
 vñ steterit nihil timore poterit. **Job. xvij.** **Libera me dñe ⁊**
pone me iuxta te ⁊ cuiusuis manus pugnet cōtra me: per
amore liberat. i. liber sic bō q̄ p̄ timore seruit ⁊ p̄ ponit iu-
sta dñm q̄ q̄ adberet deo vnus sp̄s ē. j. **Coz. vj. Et qui i**
bis trib⁹ ē p̄t alijs secure p̄dicare: vñ idē reperit in sequē-
ti versu p̄ alia verba (ponite corda vestra in v̄tute eius) i.
in xpo q̄ ē vnus ⁊ fortitudo syon. i. triūphantis ⁊ etiā mili-
tāns eccle. vñ in p̄sona v̄tutis dicit p̄. Fortitudo mea ⁊
laus mea dicit dñs ⁊c. ⁊ distribuite domos eius) i. reuol-
uite i cordib⁹ vestris quo in domo patris mei mā. mul. sūt
(vt sic enarretis) i. enarrare possitis (in p̄genie altera)
id ē in peccatorib⁹ q̄ d̄f. p̄genies altera: q̄ a patre suo. s̄. do
aliciant se. Vnde in p̄. Filij alieni mentis sunt mihi ⁊c.
Matth. iij. **P̄genies viperaz q̄s demonstrabit vobis fu-**
gere a ventura ira. Prouerb. xxx. **Generatio que patri suo**
maledicit ⁊ matri sue nō benedicit ⁊c. (qm̄ hic ē deus de⁹
noſter: deus omnium (de⁹ noſter) religiosoz pp̄ie quez ip̄i
emāt ⁊ lucrant: oia pp̄ter eū relinquētes ⁊ eum sequentes
Phil. iij. **Dia detrimentū fecit arbitroz vt stercoza vt xpm̄**
lucri faciā: nec amitti poterit: s̄ erit noſter (in eternū ⁊c.) vt
supra. De platis aut̄ p̄t exponi ab illo loco (circūdate syō
⁊c.) syon est ecclesia quā plati debent circū dare solliciti de
custodia eius: ⁊ cōplecti p̄ selū ⁊ amore animaz ⁊ narra-
te in turrīb⁹ eius) i. p̄dicare in eminentia virtutū. **Esa. xl**
Sup montē excelsum aſcēde tu q̄ euāgelizās syon (poni-
te corda vestra in v̄tute eius) i. studete. p̄fectu eccle. j. pe-
tri. v. **Forma facti gregis ex aio: s̄ ecōtrario d̄f. de malo p̄-**
lato. **Esa. x. Ip̄e vō nō sic arbitrabit̄ s̄ ad p̄terendum erit**
cor eius ⁊ ad internitiōe gentiū nō paucay ⁊ distribuite
domos eius) i. diuersis tribuite p̄dicas ⁊ p̄bendas s̄
ē p̄ eos q̄ vni dāt plures p̄bendas. ip̄i. n. nō distribuūt: s̄
eidē d̄ares faciūt bigamiā sp̄iale. p̄. Dispsit dedit paupi-
bus. Pōt etiā exponi de p̄dicatorib⁹ (circūdate syon) id ē
sacra scripturā oēs libros ⁊ sensus oēs inquiredo ⁊ cōple-
ctimū) intellectu ⁊ affectu (vt sic enarretis in p̄genie al-
tera) ita ergo distribuite (vt enarretis in p̄genie altera) i.
vt p̄dicare audeatis p̄ eos q̄ aliter faciūt q̄ p̄nt dici p̄geni-
es viperaz. i. serpentū. est ei quoddā genus serpentis qd̄
bz multa capita: s̄ ē generatio mala ⁊ adultera de q̄ **Ma-**
thai. xij. **Qui cū vnā habet ecclesiā vt p̄bendā vnaz spon-**
sam habet. cū autē alterā recipit adulteriū sp̄iale cōmittit
⁊ illis debet p̄dicari (qm̄ hic ē deus de⁹ n̄r) q̄ infidelib⁹ qz
si verā fidē haberēt nō ita vitari cuperēt. Hieronym⁹ non
bz verā fidē de deo qui cupit in his miserijs locupletari.

Psalmus XLVIII
Audite hec omnes gentes: auribus
percipite omnes qui habitatis orbē
Audite hec omnes gentes) Titul⁹. In finē filijs chore.
D̄s. dauid expositū ne exponas: supra agit p̄pheta de spe
ibi letet mons syon ⁊ exultent filie iude. scriptū est autem
Deut. xxij. Nō accipies loco pignoris superiorē ⁊ infer-
riorē molā: vñ cōpetenter in hoc p̄s. agit de timore q̄ ē mo-
la inferior: sicut spes superior: incutit ergo timorem osten-
dens q̄ dñs damnabit amatores mūdi. Intentio est mo-
neri ne alijs app̄iet elatos in mūdo. Mod⁹ ē talis q̄tu-
oz sunt partitiones. Primo attentos facit ad noua ⁊ mira-
cula que dicitur est. Secūdo incipit ea. p̄sequi ostendēs
q̄ xps non redimet impios ibi (cur timebo) Tercio dicit
q̄ impioz ⁊ que iustis reddēda sunt ibi (sicut oues) Quar

to monet ne timeant potentes: ibi (ne timueris ⁊c.) **Dicit**
ergo (audite hec) que dicitur sum: o vos (omēs gentes)
id ē gentiliter viuētes ⁊ auribus cordis) p̄cipite omēs q̄
habitatis orbē) i. o vos iusti q̄s mūdo nō possidet nec ha-
bitat dominādo vobis: sed vos habitatis cum dominan-
do ei. Notandū est ergo q̄ gentes duobus modis accipiū-
tur: quādoq̄ cū gentes dicunt̄ soli gentiles qz manent ta-
les q̄les sunt geniti ⁊ nullo eis sacramentoz remedio sub-
uenit: quādoq̄ autē dicunt̄ gentes: omēs iniqui gentiliē vi-
uentes ⁊ in hoc sumit̄ hic vt expositū ē (audite hec omēs
gentes aurib⁹ p̄cipite) i. p̄fecte capite. s̄. intus ⁊ extra qua-
si dicat nō solu audiat̄ qd̄ vox sonet auribus s̄ quid intel-
lectu ⁊ affectu inspiret sp̄s. simile **Esa. ij. Audite celi ⁊**
auribus p̄cipe terra (qui habitatis orbē) Nota q̄ habita-
re multis modis accipit̄. q̄nq̄ cū sumit̄ p̄ moram facere:
vnde **Gen. xij. Abraam habitauit in terra chanaā ⁊c. quā-**
doq̄ p̄ delectationē habere vt in p̄. **Eccē q̄ bonū ⁊ q̄ iocū-**
dū ha. fra. in vnū. q̄nq̄ p̄ dominū habere vt hic ⁊. iij. **Re-**
gū. iij. **In medio populi mei habitō dixit mulier sunamit̄**
ad belisum.

Quiq̄ terrigenē filij hominum: simul in vnum diues et pauper.

Quiq̄ terrigenē) supple estis ⁊ filij hominū (hic ē arch-
itēsis (terrigenē) cōtra gentes (filij hominū) contra qd̄ di-
cit (qui habitatis orbem) terrigenē ergo sunt mali amato-
res terrenoz: quia naturaliter quisq̄ suam amat originez
⁊ ad eam trahit̄ cor eius. ij. **Regim. xij. Omnes nos q̄si**
aqua dilabimur in terrā (filij hominū) sunt boni rationales
discreti ⁊ māsuen: vñ frequēter dictū ē ezechieli filij homi-
nis. postea idē reperit (simul in vnū diues ⁊ paup) q. d. o
tu diues q̄ terrigena es. et o paup spū q̄ es filius hois qui
estis (in vnum simul) i. in loco ⁊ p̄ceptione sacramentoz
(audite) vel (in vnū) i. ad idē facti vel sic (audite in vnū)
id ē vna intentione. hic ergo sunt tres cōbinatiōes in qua-
rū qlibet alloquit̄ bonos ⁊ malos ⁊ monet ad audiendūz.
debent eū tam mali q̄ boni audire legem dei: mali vt con-
uertant̄. p̄. **Lex dñi immaculata cōnertens animas. boni in**
capientes debent eā audire vt in bono incepto possint p̄se-
uerare. p̄. **Nisi qz lex tua meditatio mea ē: tūc forte peris-**
sem in humilitate mea. **Prē p̄ficientes vt incitent **Eccē.****
vlē. **Verba sapientū. q. stimuli. Item p̄fecti vt delectentur**
p̄. **Dulcia fauibus meis eloquia tua sup mel ori meo.**

Nota q̄ est multiplex vnitas videlicet.
In differentie. de qua hic ⁊ refertur ad locū.
Nature. **Job. v. Ego ⁊ pater vnū sumus.**
Malicie p̄. **Principes conuenerunt in vnum aduersus**
dominū ⁊c.
Gratie. p̄. **Eccē q̄ bonum ⁊ q̄ iocundū habitare fratres**
in vnum.
Glorie. **Job. xvij. vt sint vnū sicut ⁊ nos sumus.**
Possunt autē q̄tuor genera peccatoroz notari q̄s p̄pheta
ad audiendū verbū dei inuitat. Primi sunt luxuriosi desi-
gnati p̄ gentes que a genio dicunt̄ q̄ est deus nature. j. **Co-**
rintbio. v. **Audite inter vos fornicatio qualis nec inter gen-**
tes. Secūdi sunt auari designati p̄ hoc quod dicit̄ (qui ha-
bitatis orbem) **Apocal. viij. **Ueb vebveb habitantibus in****
terra. Tercij sunt supbi designati p̄ hoc qd̄ dicit̄ (q̄q̄ ter-
rigene) terrigenē eū dicunt̄ gigātes q̄ vbiq̄ significāt sup-
bos. **Ecdi. xvj. **Nō exorauerūt p̄ peccatis suis antiq̄ gigā-****
tes. Quarti sunt inobediētes designati p̄ (filios hominū)
i. adā ⁊ eua q̄ fuerūt deo inobediētes: vñ alia s̄ra bz (filij
adam) **Roma. v. **Sicut p̄ inobediētiā vnus hois pecca-****
tores p̄stituti sunt multi: ita p̄ vnus obediētiā iusti cōsti-
tuunt̄ multi de q̄bus d̄ **Ecdi. iij. **Filij sapientie eccle. iū-****
stoz ⁊ natio illoz obediētia ⁊ dilectio. Posset autē aliq̄s di-
cere q̄re audiem⁹ que dicitur es: ⁊ subiūgit causam com-
mendans dicēda: vnde subdit.

Quos meum loquetur sapientiam: et medi-

tatio cordis mei prudentiam.
Loquet̄ sapiē.) i. xpm̄ q̄ ē dei sapiētia. j. **Coz. j. **Nos p̄di-****
camus xpm̄ crucifixū iudeis q̄dem scandalū gentib⁹ autē

Gētes du-
obus mo-
dis accipi-
untur.

Habitare
multis mo-
dis accipit̄

Multiplex
vnitas.

Ps. lviij.

Sapientia et prudentia in quo consistunt

Stulticia. Ipsis autem vocatis iudeis atque grecis christum dei virtutem et dei sapientiam vel de sapientia creata potest intelligi: vnde in eadem epistola secundo. sapientiam loquimur inter perfectos etc. et quod sapientia etiam stulte et indiscrete posset aliquis loqui: ne hoc ei imponatur bene subiungit (et meditatio cordis mei prudentiam) supple (loquetur) per hoc quod dicit (meditatio cordis) notatur discretio ut perveniat primo ad linguam quod ad linguam: sapientia pertinet ad res divinas. prudentia ad res humanas. sicut ad mores: vel per sapientiam intellige septem dona. per prudentiam septem virtutes: sicut quod loquitur cor. Solo Ecclesiastici. xxj. De sapientia in corde eius. Item nota quod sapientia proprie est in corde et ore. prudentia vero in ope vnde moraliter reprehenduntur illi qui cogitant et loquuntur multa bona et nihil faciunt operando. Posset adhuc autem aliquis dicere tu loqueris a temetipso a quo sapientiam vel prudentiam non habes. non dicit imo.

4

Inclinabo in parabolam aurem meam aperiam in psalterio propositionem meam.

Inclinabo aurem meam per humilitatem et iterum posset dicere nolum te audire quod sciam ea que diciturus es eo quod comia sit et ois nota. pro hoc etiam dicit (in parabolam) sic dicit (inclinabo aurem meam) interioriter (ut audiam parabolam) a deo interducente. Prouerbi. ij. Inclina eorum tuum ad cognoscendum prudentiam. Mathei. iij. Doceret eos in parabolis: ubi dicit Hieronymus. Parabola est rerum natura discrepantium sibi sub aliqua similitudine facta comparatio. Item parabola grece occulta similitudo dicitur latine: vnde quod de rebus terrenis infimis et grossis sumitur parabola: ideo bene dicit (inclinabo etc.) et pro humilitatem qua inclinantes se per humilitatem a domino meretur doceri: vnde Prouerbi. ij. Si quis est paruulus veniat ad me etc. Mathei. xj. Revelasti ea paruulis: et ad hoc posset dicere aliquis non curo si bona dicas quod tu facis contra rem quod remouet dices (aperta) ut oibus pateat (in psalterio) id est aperte: a psalterio quod est tangere (propositionem meam) id est illud quod in corde meo propono. scilicet beatitudinem. prima pars huius versus puenit discipulis. Secunda magistris et predicantibus et per usque hodie prima parte facere ut sit discipulus audiendo: et postmodum secundam ut sit magister docendo verbo et exemplo: vnde hic reprehenduntur illi qui nolunt audire. De. iij. Quia tu scientiam repulisti repellam te ne sacerdotio fungaris mihi. Secundo arguitur illi qui plus volunt docere quam audire. Be. ij. Audies de ore meo verbum et annuntiabis eis ex me. Tercio reprehenduntur illi qui quod ore predicant. exemplo non probant. Vnde est non aperit (propositionem in psalterio) opera eius gloriose sunt doctrinae. Gregorius. loquens auctoritas patris cum vox ope non adiunget. Item quarto reprehenduntur quidam qui habent (propositionem) id est bonum propositum: sed non aperit illud: imo claudunt ut quod ad finem vite. ij. Cor. viij. Nolle cepistis ab anno porce. nunc autem et facti estis cite: ut quemadmodum promptus est animus voluntatis: ita sit et perficiendi.

Parabola quod sit.

5

Cur timebo in die mala iniquitas calcanei mei circumdabit me

Cur timebo Secunda pars ubi incipit narrare quod promisit se dicitur: et per de pena malorum que a timore incipit: vnde dicit in persona generalis hominis (cur timebo in die mala) id est in die iudicii: sicut nonne dominus in nocte veniet: sicut illud Mathei. xxv. Media nocte clamor factus est ecce sponsus venit: quare ergo dies iudicii dicit dies et non nox: solutio dicitur dies propter manifestatorem operum. Mathei. x. Nihil operum quod non reuelat. Hebr. iij. Quia nuda et aperta oculis eius ad quem nobis primo. ij. Cor. v. Des nos manifestari oportet ante tribunal christi. mala autem dicitur malicia peccati. Beatus qui intelligit super egenum et pauperem in die mala liberabit eum dominus Soph. j. Dies illa dies ire dies tribulationis et angustie etc. Facta questione ridet in persona malorum (iniquitas) quod dicitur timendum est mihi quod (iniquitas calcanei mei circumdabit me) quod sicut dicit plus. non facit timidum nisi reprehensibilis conscientia (Iniquitas calcanei) dupliciter dicitur. scilicet iniquitas carnalis lapsus: vel iniquitas finalis. Calcaneus. n. est infima pars corporis hominis: et ideo potest notare laesum puenientem ex inferiori parte rationis. id est ex sensualitate sine ex inferiori parte hominis. s. ex carne. Item quod calcaneus est extrema pars hominis potest notare finem hominis. id est mortem in qua (iniquitas)

Quare dies iudicii dicitur dies et non nox.

Calcanei iniquitas dupliciter

tas) id est pena per iniquitatem circumdat hominem ut circulus qui si ne caret et hoc notat eternitatem peccati. Item sicut vestis et hoc notat utilitatem quod vestis totum corpus operit. Operantur sicut dyplode per fusione sua. De hoc calcaneo dicitur Genes. iij. Tu insidiaberis calcaneo eius. id est fini vite eius. tunc enim manet dyabolus insidiat: vnde in beato Martino insidiatus est et etiam ipse ut dicitur in glo. super Job. Et nota quod dyabolus insidiatur et principio hominis et medio et fini. per incipio ut corrumpat intentionem secundum illud Tere. j. Hostes eius in capite eius. Medio ut bonum inceptum impediat et corrumpat: secundum illud ps. In via hac qua ambulabam absconderunt superbi laqueum mihi. Fini. ut bonum factum amittit per inanem gloriam sicut dicitur hic et Be. iij. ut supra dictum est. postea specificat qui sunt illi quos iniquitas circumdabit vnde dicit.

Dyabolus insidiat principio hominis medio et fini.

Qui confidit in virtute sua: et in multitudine diuitiarum suarum gloriatur.

Qui confidunt etc. quod d. dico quod iniquitas calcanei mei circumdabit me: et hoc in persona reproborum de quibus subditur (qui confidunt in virtute sua) per hoc tangit superbos qui. scilicet confidunt in virtute corporis vel animi Ecclesiastici. xvij. Destructi sunt confidentes sue virtuti. Iudith. vj. Presumes de se et de sua virtute gloriatus humilias. quod autem sequitur tangit diuites (et in multitudine diuitiarum suarum gloriatur) istos etiam circumdabit iniquitas. Prouerbi. xj. Qui confidit in diuitiis suis corrumpet. s. ad Timotheo. vl. Diuitibus huius seculi precepe non sublimis sapere. nec sperare in incerto diuitiarum.

Notandum autem quod multiplex est confidentia in bono mundano.

Quo ad bona anime triplex. Primum est de scientia Tere. ix. Non gloriatur sapiens in sapientia. Secundum est de sanctitate. Roma. ij. Confiditis teipsum ducem esse cecorum. Tertium est de bona opinione. Gene. xj. Celebremus nomen nostrum etc.

Confidentia multiplex de bono mundano quo ad bona anime corporis et temporalium

Quo ad bona corporis triplex. Primum est de decore. Prouerbi. vl. Fallax gratia reuera pulcritudo. Secundum est de robore. Amos. vj. In fortitudine nostra assumpsimus cornua nobis. Tertium est de generositate. Luce. iij. Ne dixeris patrem habemus abraham.

Quo ad bona temporalia quintuplex. Primum est de hereditate Tere. xij. Hereditatem acceperunt et non eis proderit. Secundum est de possessione acquisita. j. Aggei. quis congregauit mercedes misit eas in saccum pertusum id est in mundum. Tertium de possessione commendata. Luc. xvj. Redderationem villicationis tue. Quartum est de amicis. Tere. ix. Omnis amicus fraudulentus incedet. Quintum de familia. iij. Reg. xx. dixit Benadab si succerit puluis samarie pugillis omnis populi qui sequitur me. Et quod etiam sunt alij qui confidunt in amicis ostendit consequenter eos esse deceptos dicens.

Frater non redimit redimet homo. et non dabit deo placationem suam.

Frater) carnalis ad fratrem: vel alius affinis sanguine (non redimit) ab inferno: quod in inferno nulla est redemptio: et quod per eo nullas elemosinas facit. Dan. iij. Redime peccata tua elemosinis et de fratre non redimitur quod nullus homo purus potest redimere: vnde dicit (redimet homo) quasi dicat non: vel sic dico quod (frater non redimit) de quo magis videtur (redimet homo) alius vices extraneus de quo minus videtur. q. di. no: et erunt due cause quare fratres huius non redimunt: vna erit ex parte eorum qui nolent per malicia: vnde Tere. ix. Quisquisque a primo suo se custodiat in omni fratre suo non habeat fiduciam: quod ois frater supplantans supplantabit et ois amicus fraudulenter incedet. Altera erit ex parte fratris: qui etiam si vellit ipse redimere non tamen suscipiet redemptionem. Prouer. vj. Zelus et furor viri non parcat in die vindicte nec acquiescet cuiuslibet peccati: nec suscipiet per redem

In inferno nulla est redemptio.

Marginal notes on the right side of the page, including references to other biblical passages and commentary.

ptione dona plurima: et ideo bene sequitur (non dabit deo) ipse scilicet qui (confidit in multitudine divitiarum) vel frater vel alius bonus (placatione sua) .i. dei .i. non dabit aliquid pro quo possit deus placari: vel (sua) id est bonis pro quibus possit deus placare deum (et non dabit deo precium redemptionis anime sue) .i. oblationem pro qua possit redimi quia infernus est inexorabilis auro: et anima est inestimabilis precio: quanta enim precium est anima cuius redemptionem est ipse dei filius. **1. Corin. vi.** Empti estis precio magno. **Soph. i.** Argentum eorum et aurum eorum non poterit liberare eos in die ire furoris domini: vel de proprio sic (frater) .i. christus qui est primogenitus in multis fratribus (non redimet) tale: non enim iterum passurus est pro nobis: et ex quo christus (non redimet: redimet) ne (homo) purus: et vere non redimet christus: quia (non dabit) iterum deo patri (placatione sua) quam nos recedat: aut ei: vel (sua) bonis. scilicet ad utilitatem sui (et non dabit precium redemptionis anime sue) .i. animam suam: pro nostra redemptione sicut et ante fecit: vnde **Bern.** Dedit nobis corpus in cibum sanguinem in potum: animam in precium: sic ergo deus in futuro non poterit placari nisi in presentem tantum: sicut quod dixit iacob de esau **Gene. xxxij.** Placabo illum muneribus que procedunt et postea videbo eum forsitam precia mihi.

Et nota quod multipliciter deus placatur.

1. Contritione peccati. Cor contritum et humiliatum deus non despicies.

2. Oratione. **Ecdi. xxxv.** Oratione humiliantis se nubes penetrat.

3. Sacrificio peccati. Sacrificate sacrificium iusticie: et post sperate in domino.

4. Elemosina. **Hebr. xij.** Beneficentie autem et comunione nolite oblivisci: talibus enim hostijs placatur deus vel promeretur. Dicitur est quid mali non habebunt salicet redemptionem. ne postea dicit quod habebunt scilicet penam eternam: vnde dicit.

Et precium redemptionis anime sue laborabit in eternum et vivet adhuc in finem.

Et laborabit .i. cruciabitur: in hoc notatur pene acervitas non ad tempus sed (in eternum) in quo notatur pene diuturnitas. **Et possit aliquis dicere.** Nonne moriturus est homo et tunc non laborabit quia non erit. propter hoc subdit (et vivet adhuc) secundum animam (in finem) .i. ultra vel post finem: quia mortuus corpore vivit anima immortalis que cruciabitur in eternum et corpore tandem post resurrectionem cum carne: vel secundum corpus potest legi (vivet adhuc) quod licet corpus modo moriatur: tamen adhuc resurgit: et tunc (vivet) non autem vita beata sed (in finem) .i. in mortem. ad hoc enim resurgere morte indeficiente moriatur.

Nota quod de homine dicitur Job. v. Homo natus ad laborem: sed de impio potest dici quod moriatur ad laborem: et in **Gen. iii.** In sudore vultus tui vesceris pane tuo: et isti potest dici in labore eterno manducabis panem et nunquam vesceris: sed etiam mortem manducabis. **Apoca. ix.** Querent homines mortem et non inveniunt. **Job. xx.** Quod fecit oia: nec tamen consumetur. **Et possit aliquis querere ex quo tot malum et talis mors eterna malis imminet: que non refiliunt a sua malicia vnde ad hoc respondet quod ipsi nolunt precogitare de malis illis: nec credunt eis que dicunt eis hoc est quod sequitur.**

Non videbit in eternum cum viderit sapientes morientes simul insipiens et stultus peribunt.

Non videbit .i. non prouidebit nec intelliget: vel sic (non vide) oculo fidei (interitum) verum illud que est eternum. **Greg.** Qui cor in presentibus figit que sequuntur supplicia non attendit in causam. **Deus.** Utinam saperet et intelligeret ac nouissima prouiderent. **Greg.** Si ad quas impij penas properat cerneret putogressus refrenaret. **Yere. xx.** Confundentur vehementer quia non intellexerunt obprobrium sempiternum: quod nunquam delebitur. **huius autem** excecationis causa est consilium finis malorum et bonorum vnde addit (cum viderit sapientes morientes) temporaliter. **Ecdi. ij.** Sapientis oculi in capite eius stultus in tenebris ambulat et didici quod vnus vnusque esset interitus. **Sap. vij.** Unus introitus est oibus ad vitam et filius exitus supple secundum carnem sed multum dissilis secundum spiritum: et iustus transiit ad gloriam: iniustus autem ad penam: vnde sequitur (simul insipiens et stultus peribunt) insipiens que sibi non prouidet in futuro nec futura mala cogitat

(stultus) que si cogitet non cauet: vel (insipiens) sed sapientiam (stultus) sed prudentiam. **h** enim est vna (insipiens) que non habet sapientiam (stultus) que negligit scire. **bi** ergo (peribunt filii) .i. in corpore et in anima: vel (simul) .i. in congregatione malorum. **Esaie. xliij.** Congregabunt in congregatione vniuersi factis in lacum. **Sed** nunquam portabunt secum diuitias: non vnde sequitur.

Et relinquent alienis diuitias suas: et sepulcra eorum dominus illorum in eternum.

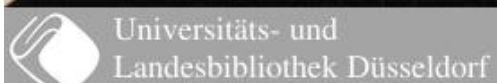
Et relinquent alienis (Job. xxvij. Diues cum dormierit nihil secum afferet aperiet oculos suos et nihil inueniet et quod mirum: quia totum thesaurum suum posuit in terram recessit id est dicit dominus **Mat. vj.** Thesaurizate vobis thesauros in celo quasi dicat si ibi thesaurizatis ibi inuenietis. quia ut habetur **Apocalip. xij.** Opera illorum sequuntur illos. **1. Tim. vj.** Nihil intulim in hoc mundum. haud dubium. quia nec auferre quod possumus. mundus enim est quidam hospes que nos libenter recipit et multa permittit et tandem nudos expellit. **Ecdi. xix.** Transi hospes et orna mensam et que in manu habes ceteros. et nota quod non dicit (relinquet) amicis vel notis (sed alienis) quia ad istam multoties alieni habent diuitias eorum. scilicet domini terreni vel bedelli vel homini. vel clericorum diuitias habent episcopi. decani. archidiaconi et homini. **ps.** Diripiunt alieni labores eius. **Ecdi. vj.** Est aliud malum quod vidi sub sole et quidem frequens apud homines. vixit cui deus dedit diuitias et substantiam et honorem et nihil deest anime sue ex oibus que desiderat. nec tribuit ei potestatem deus ut comedat ex eo. sed homo extraneus forabit illud. **ps.** ipsi etiam amici et noti alieni sunt in morte **Job. xix.** Noti mei quasi alieni recesserunt a me. **Mich. vij.** Inimici hominis et domestici eius (et sepulcra eorum domus illorum in eternum) quasi illi habent relinquet diuitias. et quod habebunt. **hec** (sepulcra eorum) ad istam (sunt domus eorum) in quibus habitant corpora eorum (in eternum) huius seculi. scilicet usque ad resurrectionem vel aliter ut respiciat eos que nimis preciosa et sumptuosa sepulcra sibi faciunt preparari: ut sic dicat sepulcra eorum sunt eorum domus in eternum secundum opinionem eorum quasi data preciosa faciunt sepulcra de marmore et lapidibus sculptis ac si ibi habitaturi essent in eternum. vel aliter (sepulcra eorum) .i. pene in ferni sunt (domus eorum) in quibus habitabunt (in eternum) de hac sepultura **Luc. xvj.** Mortuus est diues et sepultus in infernum. vel sic. Quarto modo (domus illorum) sunt (sepulcra illorum) .i. similia sepulcris. quemadmodum enim corpus quiescit in cineribus in sepulcro. sic homo quotidie admittit in palatio. **pus** enim consumit eius puericia post eius adolescentiam deinde iuuetus et postremo senium vnde quidam religio sus que sibi in terra domum edificat in iuxta quantitatem corporis sui quatenus quare non sibi edificabat maiorem domum de iudicasse. **Sam** etatem meam amisi et dyogenes degens in dolio similitur respondit querenti dicens. non sum victurus nisi centum annis

Tabernacula eorum in progenie et progenie: vocauerunt nomina sua in terris suis

Tabernacula eorum .i. domus eorum sunt duratura secundum opinionem eorum (in progenie) filiorum (et progenie) nepotum (vocaauerunt nomina sua) .i. dederunt causam vocationis nominum suorum (in terris suis) .i. in prouincijs. **Et nota quod subtiliter loquitur** huius propheta quia in mundo verborum suorum derogat et possessionibus et fame malorum loquens enim de domibus et palatijs eorum dicit (tabernacula) ut significet mobilitatem eorum. **Esaie. xxiij.** Quid tu hic aut quasi quis hic que excidisti in excelso memoriale diligenter in petra tibi tabernaculum. ecce asportari te faciet dominus sicut asportat gallus gallicinacius et mirum est quod etiam mali volunt haberi in memoria post mortem. **vnde** dicit **Oryf.** Quanta est ianis glorie tyrannis que non possunt homines carere et in luctu et idem **Crysofom.** Stultus quod tibi potest post mortem: ista memoria si vbi es torqueris et vbi non es laudaris. **hanc** gloriam minuit propheta dicens (vocaauerunt nomina sua) ad istam (in terris suis) quasi non vbi que sunt in terris suis. non enim puenit fama eorum ad omnes extreme nationes vnde ait **Boetius.** Mac fama ciceronis usque ad caucatum montem nec fama **Quidij** usque ad grecos puenit. licet dixerit. **Sam** quod opus eregi quod nec iouis ira nec ignes. nec poterit ferrus nec edax abolere vetustas. **Alia** littera habet hic (vocaauerunt nominibus suis terras suas) si

Multipl. deus placatur.

De vanitate fame potentum et malorum.

cut cesarea philippi de qua Mathe. xvi. Stultius autem est ita nomen suum in terra celebrare: quod quorum nomina sic scribuntur in terra ipsa delentur de libro vite. Bere. xvij. Recedentes a te in terra scribentur. ps. Appone iniquitatem super iniquitatem eorum et non intrent in iustitiam tuam deleantur de libro viventium et cum iustis non scribantur: vel sic (innocentibus nomina eorum in terris ipsorum) s. patrum heredes enim eorum ad sua sepulcra inebriant se in memoria eorum. Possit aliquis dicere quod homo rationalis ad tantam stultitiam devenit ut predicta faceret quod soluit dicens.

Homo cum in honore esset non intellexit comparatus est iumentis insipientibus et similis factus est illis.

Cum in honore esset i. ad imaginem et similitudinem dei factus (non intellexit) sua dignitate vel egit: ac si non intelligeret. et ideo (comparatus est iumentis) in stulticia. unde addit insipientibus (et similis factus est illis) factus non natus (similis) imo etiam peior quod bruta natura sua excedit. Et nota quod homo tripliciter honorem habuit. s. honore creationis quod magnus fuit. honore recreationis quod maior fuit. honore permissionis quod cum adimplebitur maximus erit. De primo precipue hic loquitur et hinc primus honorem notandum quod homo fuit in quadruplici honore. primus fuit quod factus est ad imaginem et similitudinem dei secundum rationem et intellectum contra quod fuit ingratus quod tangit cum dicit (non intellexit) ps. Noluit intelligere ut bene ageret. Job iij. Quia nullus intelligit in eternum peribit. Secundus honorem fuit quod presertim omnibus animantibus: contra quod dicit (comparatus est iumentis insipientibus) et dicit Aristoteli quod peius est comparari quam nasci iumentum. Nam naturaliter non habere rationem tollerabile est verum ratione decoratum irrationabili nature comparari: voluntatis est crimine. ps. Furor illis secundum similitudinem serpentis quasi dicit non tamen factus est insipiens sed et furibundus. Tercius honorem fuit quod factus est homo erectus quod os homini sublime dedit: contra quod dicit (et similis factus est illis) Quartus honorem fuit quod factus est ad fruendum deo: unde dicit (hec via illorum scandalum ipsis) quasi dicit ut qui elevari deberet in celum cadant in infernum: super predicto versus: dicit beatus Bern. Deum quod de grege facta est egregia creatura puto dicere iumenta si possent loqui ecce Adā factus est quia firmus ex nobis: ve misero quod iam tunc non fuit quod diceret quod superbis terra et cinis: huic bestiali similitudine similitudo dei mutata est.

H De honore seu dignitate hominis et gloriater in creatore quadruplici honore decoratur a deo

Moraliter exponi potest iste versus (homo cum in honore esset non intellexerit) honores enim ut dicit mutatur mores et auferunt intellectum multis rationibus. Prima est quia nimis occupant homines. Greg. Quos multiplex actio occupat a se metipsis alienos esse demonstrant: et in versus pluribus intentus minor est ad singula sensus. Secunda est quia inde oritur superbia que excecatur. Grego. Timor mentis obstaculum veritatis. Job. xv. Operuit faciem eius crassitudo. Tercia est propter assistentium adulationem. ps. Laudatur peccator in desiderijs anime sue. Psal. ix. Memphis sepeliet eos. Memphis interpretatur ex ore et signat adulationes que sepeliunt rationem hominis. Quarta quod honorem facit homines obdormire. Eccl. xxiiij. Extollit imprudens. ps. Dormitauerunt que ascenderunt equos. Quinta est quod inebriantur. ps. Ascendit usque ad celos. s. p. honores: et descendit usque ad abyssos pro peccatis. et in sequenti versus sequitur. turbati sunt et moti sunt sicut ebrius. et ois sapientia eorum deuorata est. Sexta est quod infatuat. Eccl. xxiiij. Qui apprehendit umbram et sequitur ventum sic que attendit ad visa mendacia propter hoc dicit (non intellexit). s. qualis fuit. qualis est. qualis futurus est (comparatus est iumentis insipientibus) multis rationibus. Primo quod inclinatur se ad terrena. ps. Oculos suos statuerunt declinare in terram. Secunda quod tamen que carnis sunt querunt. Psal. iij. Quorum deus venter est. Roma. viij. Qui enim secundum carnem sunt que carnis sunt sapienter. Tercio quoniam alium indifferenter impetit. Eccl. xxiiij. Lateribus et bumeris impingebant et cornibus vestris ventilabatis oia infirma peccata donec dispergerent foras. Quarto quod seffore non deserunt. Eccl. xxiiij. Equus emissarius sic amicus subannator sub omni suo.

Po prece quod iumentis diuersis animalibus comparatur.

pra sedente bimittit (et similis factus est illis) Nota quod homo diuersa peccata sicut efficit diuersis animalibus brutis: assimilata enim porcis pro detractatione porcus enim stercorea comedit guttur eorum. Item equo pro luxuriis. Bere. v. In domo meretricis luxuriabant equi amatores in feminas et emissarii facti sunt. Item asino pro stoliditate et pigritate. Item boui pro solitudine temporalium Job. i. Boues arabum et asine pascebant iuxta eos. Item vitulo pro castri margia. Bere. j. Effusi estis sicut vituli super herbam. Item symie pro curiosam curiosam mationem. Rom. xij. Nolite conformari huic seculo. Item leoni pro inconsiderata audacia. Proverb. vi. Leo fortissimus animalium vel bestiarum ad nullum pauebit occursum. Item vrsi pro crudelitate. Tere. iij. Vrsus insidians factus est mihi leo in abscondito. Item pardo pro varietate. Bere. xiiij. Numquid potest ethiops mutare pellem suam aut pardus varietatem suam. Item vulpi pro volositate. Mathe. viij. Vulpes foueas habent etc.

Hec via illorum scandalum ipsis: et postea in ore suo complacent.

Hec via i. talis vita que est in honoribus (est scandalum) id est occasione ruine. Aug. Cecus est qui offendit in monte (ipsis) talibus. ps. Veni in altitudine maris et tempestas de meritis me. Greg. Quid est potestas culminis nisi tempestas mentis. ps. Deiecasti eos domum alleuarent: bec est illa de qua Proverbi. xvij. Est via que videtur homini recta et nouissima eius ducit ad mortem. Nota quod in scandalo tria sunt: ipsu dentia. casus lesio. et lesio triplex est: proprie conscientie et alterius et anime et ob hoc dura est via talis. Sap. v. Ambulamus vias difficiles. ij. Indic. Hec dimiserunt viam durissimam (et postea i. postquam seipsum scandalizauerunt) in ore suo i. p. verba sua (et complacent) alijs: quod et adulatorum et hereticorum placet alijs in verbis seductionis. Proverbi. j. Si te lactauerint peccatores ne acquiescas eis.

Sicut oves in inferno positi sunt: mors depascet eos.

Sicut oves hic est dyapsalma: et tertia ps in qua ostendit quas penas habebunt mali et quod pene congruet culpis et quod prima habebunt iusti et agit hic de tribus generibus hominum videlicet de malis et summe bonis iudicaturis: et medio oriter bonis iudicandis. De primis in primo versu. De secundis in secundo. De tertijs in tercio. De primis dicit (sicut oves in inferno positi sunt etc.) et accipit hic ouis in malo circa quam tria attendunt videlicet quod ignauum animal est quod tollit ei lana et remanet radix in pelle ut iterum crescat quod pro voluntate pastoris ducit de pascua ad pascua. Primus notat cum dicit (sicut oves). s. ignaui (in inferno positi sunt) id est ponent et dicit in pterito prophetica certitudine. Secundo notat cum dicit (mors depascet eos) scilicet mors eterna: sicut animalia depascunt herbas quod non penitus eradicant herbas sed radices remanent: unde iterum crescit herba. Item miseri in inferno a morte corroden: sed afflicti iterum referuabunt ad penas: unde quidam sapiens in inferni pictura hos duos posuit versus. Hic que vita. mori. que spes. superesse dolori. Que lex: flere licet: que causa: superbia licet. Tercium notat ibidem secundum aliam litteram que est (mors pastor est eis) ergo oves sunt mali (pastor eorum est mors) id est dyabolus. Apoca. vj. Nomen illi mors. Zach. xj. O pastor et idolum: locum pascuosus est infernus de vna pascua transeunt ad aliam quia de vna pena ad aliam. Job. xxiiij. Transibunt ab aquis nivium ad calorem nivium: sequitur de gloria bonorum qui sunt in dicatur.

Et dominabuntur eorum iusti in matutino. et auxilium eorum veterascet in inferno a gloria eorum.

Et dominabuntur quasi dicat ex hoc quod mors depascet malos accrescet gloria sanctis (quia iusti dominabuntur eorum). s. malorum. ps. Letabitur iustus cum viderit vindictam in matutino. i. in die iudicij: quod post noctem profundam huiusvite: et quod illud mane de quo in ps. In matutino interficet.

13

In scandalo tria sunt

14

De penis damnatorum

15

Marginal notes on the right side of the page, including references to other parts of the text and commentary.

Jeru: vnde sequitur.

Introit vsq; in progenies patrum suorum: vsq; eternum non videbit lumen.

20

Introit (vsq; in progenies patrum suorum) quicquid enim pater adquisiuit sine fraude sine per usuras sine per rapinas. ipse totum vult obtinere et retinere quasi iure hereditario et etiam in alijs vitijs que viderunt tales filij in suis patribus imitantur eos. et sicut dicit Matthe. xxiij. Impleuit mensuram patrum suorum et patrem sequitur sua proles. sed quos sequitur in culpa sequuntur etiam in pena vnde ad dicit (et vsq; eternum non videbit) id est nunquam videbit lumen. i. deum. quia hic cecus est cecitate mentis. et transibit ad tenebras exteriores. Unde augustinus. A somno tenebrarum interiorum transibit ad tenebras exteriorum. vnde de pena inferni legi potest totus versus (introit vsq; in progenies patrum suorum) i. ad eos descendet infernum et bene dicit (introit) quoniam pena inferni spiritus est in ingressu. quia vnde dicit Job. xxiij. Transient ab aquis nivium ad calorem nivium. Eccl. xxvij. Cum presumaverit homo tunc incipit. Et tangit quatuor pene malorum in inferno futuro. Prima est hereditas societatis cum dicit (progenies) et dicit pluraliter propter multitudinem. Proverbi. ix. In profundum inferni conuincit eum. Secunda pena est dolor de amicis quas tangit cum dicit (patrum) Luc. xvi. Habeo ei quatuor fratres etc. Molebat ei diues dicitur? ut frater eius ad infernum veniret ne de eorum societate magis cruciaretur. Tercia est pene eternitas que notat cum dicit (vsq; eternum) Quarta est tenebre palpabiles quod notat cum dicit (non videbit lumen) Sap. xviij. Ignis nulla vis poterat illis lumen prebere. Sed hoc omnium venit homini propter insipientiam. vnde iterum replicat causas dicens

Homo cum in honore esset non intellexit comparatus est iumentis insipientibus: et similis factus est illis.

Homo cum in honore Job. iij. Quia nullus intelligit in eternum peribit. Esai. v. Propterea populus meus ductus est captiuus quia non habuit scienciam versus ante iste supra habet? et diffuse expositus et ideo non oportet iterum exponere.

Psalmus XLIX
Deus deorum dominus locutus est et vocauit terram.

Deus deorum dominus Titulus. Psal. 9 asaph interpretat latine congregatio grece synagoga. et sensus. ps. iste conuenit asaph. i. synagoga que loquitur in parte sui fidelis de mutatione sacramentorum legalium in sacrificia laudis. et hoc ad commendationem in se fidei et pfutationem incredulitatis in deorum loquitur etiam de vtroque christi aduentu. per primum demulcet. per secundum terret. et cum de secundo aduentu que tenet ita agat sicut et de primo que mulcet. quod est hoc quod intitulat ps. asaph que pficitur in Cantoria templo. vnde dicit. Paralip. xvi. et xvij. Uides enim quod eque bene deberet intulari ex nomine alterius que non cantandi sed potius attendit terredum alios haberet officium. Solutio etiam in aduentu secundum bene intitulat quia eo sancti gaudebunt et quia etiam in presenti vita malis videtur illusio loquor de die iudicij in illud Gene. xix. Visus est eis quasi ludus oculus. Intencio est mone-re ne ad sacrificia legalia redeam. Modus tripartitus est In prima parte agit de vtroque christi aduentu. In secunda parte ipse loquitur et monet ut relicta sacrificijs pecudum fiat sacrificium laudis. ibi (audi supple me) Tercio ostendit quorum sacrificia reproberet. ibi. (peccati) Dicit ergo (de deorum) i. factorum deorum vel sanctorum vel excellentissimum deorum. i. Cor. viij. Et si sunt dii multi et domini multi. nobis tamen vnus est iste deorum (dominus) dominantium. i. Timo. vi. Rex regum et dominus dominantium (locutus est) per se et per apostolos (et vocauit terram) i. habitatores terre in bonomia est. non tamen parte terre sed tota terra.

Cantoria a asaph grece intitulat iste ps.

A solis ortu vsq; ad occasum. ex syon species decoris eius.

A solis ortu vsq; ad oc. i. ab oriente vsq; ad occidentem. quia in oem terram exiit sonus eorum et in fili. or. ter. ver. eorum. Et pmedat h christum multipliciter. Primo a natura cum dicit (de) Secundo ab excellentia operum cum dicit (deorum) Tercio a potestate cum dicit (dominus) Quarto a liberalitate cum dicit (locutus)

Liberalitas enim magna fuit et tantus dominus pro ore illius benigne voluit loqui abiectis et vilis conditionis hominibus. Quia to a benignitate qua vocauit gentes ad regnum cum dicit (et vocauit terram) Sexto ab amplitudine vocationis cum dicit (a solis ortu etc.) post ostendit ordinem vocationis quia a iudeis incepit. vnde dicit (ex syon) i. ex iudeis (species decoris eius) i. pulcritudo. i. miracula et opera excelsa. Alia ista habet (de syon pfecto decore) Esai. ij. et Mich. iij. De syon erit lex et verbum domini de iherusalem. quia primo predicatum est in iherusalem et de iherusalem exierunt apostoli que christum predicauerunt. vel (species decoris eius) i. humanitas que dicit species quia per eam visus est hominibus. et est decorus propter immunitatem a peccato vel (species decoris) in via est fides que habet de christo. sed decorus patrie est ipsa fructio visionis dei. vnde Esai. xxxij. Regem de core suo videbunt.

Moraliter hoc dicit terrenis hominibus (deus deorum minus locutus est et vocauit terram) i. terrenos. quia dicitur in terrenis morantur per amorem excusationem non habent quia (deus deorum dominus) oim vocauit eos verbo et exemplo ad contemptum terrenorum. Bere. xxiij. Terra. terra. terra. audi sermonem domini ecce trina citatio. Prima est naturalis corruptio que continua est. Secunda est infirmitas accidentalis. Tercia est penitentia. i. ipsa mors. Deu. xxxij. Audiat terra verba oris mei cum erit o vocauerunt terram si non venit: non eam excusabit ignorantia sed dabitur contumacia. Job. xv. Si non venissent locutus non fuisset eis peccatum non haberet: nunc autem excusationem non habent de peccato. vnde in ps. non ignorantes sed furibundi dicunt vbi dicit furor illis secundum similitudinem serpentis sicut aspidis: surde et obturatis aures suas: sicut ipsi ad modum aspidis obturant aures suas (terra) i. amore terrenorum et cauda. i. vana spe penitendi in fine ne efficaciter audiat dominum vocantem ad contemptum mundi et terrenorum et licet dominus ptematur ab eis: ipse tamen non dedignatur nec vocare desinit sed vocat (a solis ortu) i. ab infantia in qua nascitur eis sol gratie per baptismum (vsq; ad occasum) i. vsq; ad mortem in qua occidit eis sol. i. omnis spes gratie et venie. ad aliquid autem vocat ad iustificationem in presenti glorificationem in futuro sicut dicitur Roman. viij. Quos vocauit bos et iustificauit: quos autem iustificauit illos et magnificauit: et supra dicit in eodem: quos predestinauit conformes fieri imaginis filij sui bos et vocauit et sic relinquit quod vocat eos ad hoc conformes sunt in gloria imaginis filij sui secundum quod dicit. Job. iij. Modum apparuit quod erimus: scimus autem quoniam cum apparuerit similes ei erimus. sed que ad hanc pulcritudinem voluerit peruenire. oportet que primo habeat mundam vitam et bona opera. vnde sequitur (ex syon species decoris eius) supple peccati syon interpretatur speculum sue speculatio. et signat mundicia vite. sicut enim mulier in speculo se respicit et cum macula cognoscit lauat vel abstergit sic homo debet esse intus in conscientia respicere et maculas anime lacrymarum lauare sic fiet mundus. Item syon interpretat se men eius et signat bona opera que debemus seminare ut metamus in vita eterna. Gal. vlf. Que feminauerit homo. Et et met. et quid sit seminandum subiungit. bonum autem facientes non deficiamus. tempore enim suo metemus non deficientes. sic ergo ex syon. id est ex speculatione sue conscientie et semine bonorum operum procedit et sequitur in nobis (species decoris eius) in quo ei assimilamur ut dicitur est. Nota que deus multipliciter dicitur. dicit enim de natura. sicut dicit Genesis. i. In principio creauit deus celum et terram. Item dicit deus acceptione. ps. Ego dixi vni estis Item nuncupatione. ps. Omnes dii gentium demonia. Item relatione. Exodi. xxxij. Dominus non detrahes. Item determinatione. Exodi. viij. Ego constitui te deum pharaonis. Item etiam est notandum que deus multipliciter loquitur hominibus siue vocat hominem. scilicet per inspirationem. Job. iij. Porro ad me dicitur est verbum absconditum. et quasi furtive suscepit auris mea venas susurri eius. Item per pationem Romano. viij. Quos predestinauit hos et vocauit. Item per promissionem. Job. xiiij. Vocabis me et ego respondebo tibi. Item per largitionem bonorum. Proverbi. i. Vocauit et remissis. Item per tribulationem. Luc. xiiij. Et in vias et sepes et compelle intrare. Item per pene

Moralis.

Syon quid interpretat.

Nota que deus multipliciter loquitur hominibus siue vocat hominem.